

A FENYŐK ÉS MÁS APRÓMAGVÚ FAFAJOK CSEMETETERMELÉSÉNEK ÚJ MÓDSZERE A KISKUNSÁGON

VÁN LÁSZLÓ

Sajátos termesztési módon, eredményesen neveltük meg eddigi erdősítéseinkhez szükséges legfőbb fenyő- és lombcsemetéinket. Az erdősítésekben alkalmas voltuk mellett meg kell említenünk még azt is, hogy megnevelési költségeik általában alatta maradnak az országos költségátlagoknak. Úgy véljük, hogy fejlesztési tennivalóink költségei vállalása mellett a továbbiakban is eredményesen és a szükséges mennyiségben fogjuk megoldani csemetéink megnevelését.

A Kiskunsági EFAG a Duna—Tisza közti homokvidék szélsőséges viszonyai között gazdálkodik és a körzetébe tartozó egyéb szektoroknak is — amelyek számára megbízásuk alapján csemetét termel — lényegében azonosak a termőhelyi adottságai. Ez a körülmény alapján meghatározza az erdősítés lehetőségét és indokolja a szaporítóanyag-termesztés terén alkalmazott, bizonyos mérvű sajátos eljárásunk szükségszerűségét is. A sajátosságok pedig nem szolgálnak mást, csak azt, ami abban summázható, hogy termelt csemetéink a felhasználási követelményeknek minél jobban megfeleljenek, mivel csemetetermesztésünk hatékonyságát az erdősítések eredményességén keresztül értékeljük.

A homokterületeinken végzett nagyarányú erdősítési munka kényszerített bennünket arra, hogy csak ezt az értékelési módot szabad elfogadnunk még akkor is, ha más, kedvezőbb felhasználási körzetekben a csemetetermesztés „módja” kisebb jelentőséggel bír is, és más megítélés alá esik.

Csemetetermesztésünk másik meghatározó tényezője az évente megnevelendő csemete mennyisége. Eddig végzett és további erdősítési feladatok nagysága akkora, hogy előző években 30—35 millió db csemetét, de mostani ötéves tervciklusunk alatt is évente több mint 30 millió, apró magról nevelt csemetét kell előállítanunk. Ebből átlagban 12 millió az erdei-, 15 millió a fekete-fenyő, valamint 2—2 millió a hazai nyár, illetve az akác. Ezek nevelését szabadföldi termesztési mód alkalmazásával oldjuk meg, fenyőknél ezt a módot előzőekben félintenzív módnak neveztük.

Termesztési technológiáinkat a gépesítési és gazdálkodási körülményekhez igazítottuk olyan formában, hogy egyrészt az általánosan meglévő erögéptípusokra építettünk, másrészt a technológia általánosításával minden erdészet számára lehetőséget adtunk nagyobb beruházás nélkül a korszerű technológia alkalmazására. Így az eredményes erdősítés érdekében jelentős szerepet betöltő, bizonyos mérvű erdészeti csemete-önellátás kívánalmának is eleget tettünk és a profilírozás, illetve nagyüzemi körülmények megteremtése sem szenvedett csorbát.

Az ERTI kecskeméti állomásának dolgozójával, Szecska Dezsővel alakítottuk ki az ERTI magvető gépéből kiindulva azt a gépet, ami TL—30 kistraktoraink-

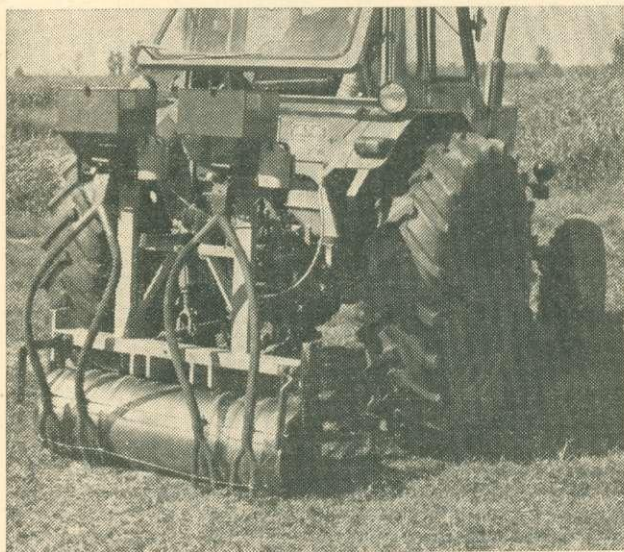
ra szerkesztve gépi műveleti sor alkalmazását tette lehetővé. Ezt mintegy 10 évig a fenyőnevelésben alkalmaztuk eredményesen.

Ezután a TL—30 gépek beszerzése lehetővé vált, kénytelenek voltunk továbblépni és csemetenevelés terén az MTZ—82 erőgépre építve kellett gazdaságunk kollektívájának kialakítani, az ERTI részéről Szecska Dezsővel történő együttműködés mellett, az új gépi eszközöket. Ennek során született meg az a vetőgép, melyet most már nemcsak a fenyők, hanem a szürkenyár és akác csemetenevelési technológiánk alapjaként alkalmazunk.

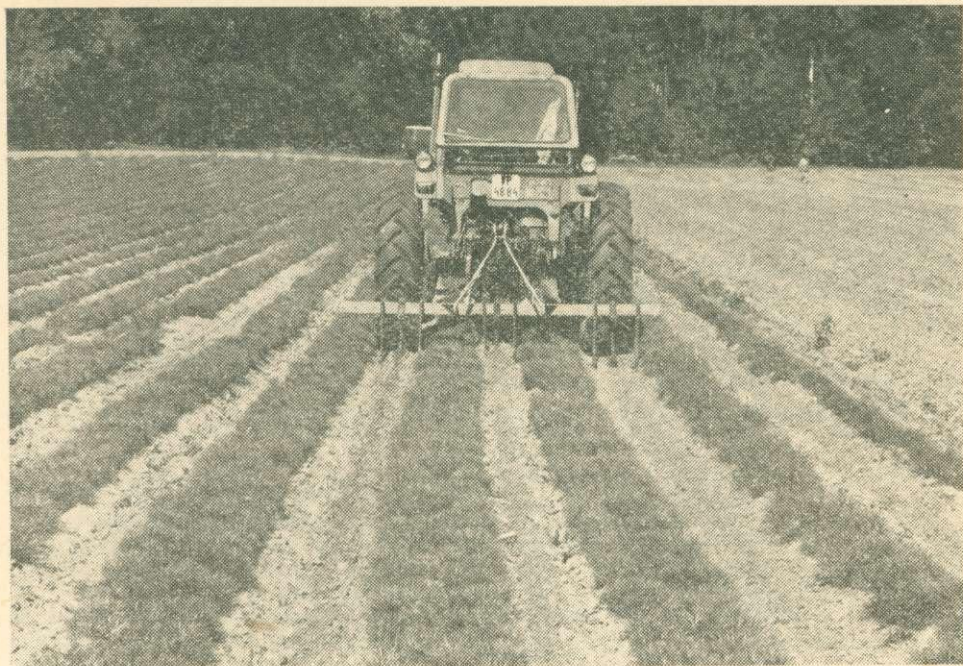
Az MTZ—82 traktorra hárompont-felfüggesztéssel rögzített keretre a gépi eszközök mindegyike felszerelhető, és velük a talajfertőtlenítés, magvetés, magtakarás, alávágás és kiemelés gépi műveletei elvégezhetőek. Az erdősítések granulált vegyszeres gyomirtásánál használatos EGA—1 vegyszerszóró módosított változata az eszközhordó keretre erősített csoroszyák útján a talajfertőtlenítést teszi lehetővé. Ugyancsak granulátumszóróval végezzük a magvak adagolását és hornyokba való magvetéshez most már röpitőtárcsás magelosztót alkalmazunk. A gépről történő villamos meghajtás mindkét műveletnél lehetővé teszi az adagolás beállítását a menetsebesség függvényében. Így a szürkenyár egészen apró magja éppúgy, mint a fenyők vagy akác magja a megkívánt mennyiségben kerül a horonynyomó henger által nyomott két vetősávba.

Az MTZ—82 kerekeinek kifordításával egy menetben két vetősávot készítnünk úgy, hogy a 35 cm széles vetősáv között 50 cm sorköz van, a kerekek által járt sorköz pedig 80 cm. A 35 cm-es vetősáv négy hornyból áll, ebbe vetjük külön-külön az elosztócsőbe adagolt magot. Az akácot és a feketefenyőt saját földdel takarja a magtakaró, erdeifenyőnél általában homokkal, szürkenyárnál pedig tőzeg—homok keverékével, kézi úton takarjuk a magot.

A magvak kelés után a vetősávban négy sorban kelnek ki és fejlődésük első szakaszában a sorok elkülönülnek. Későbbiek során az akác és szürkenyár, második évben pedig a fenyőcsemeték sorai összezárulnak és egy sávva alakulnak. Ennek az elosztásnak az az előnye, hogy a kelésnél a csiranövények egymást támogató közelségét élvezik, de későbbiek során a sáv belsejében levők nem szorulnak úgy alá, mint egyébként.

1. ábra. Kétsávós aprómagvető, MTZ—82 erőgépre szerelve

2. ábra. Kétéves feketefenyő-csemete sorközi talajlazítása MTZ—82 erőgépre szerelt kapával (Fotó: Bajcsi B.)

A sorok és sorközök gyomtalanítására, valamint talajfertőtlenítésre alkalmazzuk a megfelelő vegyszereket is, így a *Markasint*, *Rideont*, *Basamidot*, *Schell—DD-t*, hogy csak a legfontosabbakat említsem. Emellett a szükség szerinti kézi gyomlálás, valamint az *MTZ—82* géppel végzett rotációs, illetve talajlazító késes sorközi gépi ápolás is alkalmazásra kerül. A fenyők aláágását gyökéralávágó késsel, kiemelését pedig a két sáv laza talajon egy, kötöttebb talajon pedig két menetben történő gépi kiemelésével végezzük.

Az üzemi kihozatal alapján a folyóméterenként megnevelhető, kiültethető csemete:

szürkenyár és akác esetében	30 db	1 éves,
erdeifenyőében	120 db	2 éves,
feketefenyőében	150 db	2 éves

csemete. Hektárra átszámolva, ez 300 ezer db szürkenyár és akác, fenyő esetében pedig 1,2, illetve 1,5 millió csemete.

A csemetetermesztésünk eredményességét fokozza az is, hogy a csemetét a felhasználáshoz igazodva folyamatosan emeljük ki, hogy mindig friss csemetét ültethessünk. Ezt fenyőnél még azzal is fokozzuk, hogy a sorból kiemelt csemetét azonnal fóliatasakokba rakjuk és úgy szállítjuk a felhasználás helyére. Ennek természetesen alapfeltétele a megkívánt vetésgörög, hogy a csemetekerti és erdősítési-eredményességi érdek ne ütközzék, illetve az ültetések elhúzódása esetén szükséges hűtőtároló-igény is megoldható mértékre szorítkozzék.